

Xavier Vinader

Bancs & CIA

Tots plegats, una colla de penques. No tenen altre nom. Són conscients de la seva delicada situació, del que han estat fent per sota mà i que, de cop i volta, es troben en el centre de la mirada inquisitiva de l'opinió pública mundial, però volen quedar bé sigui com sigui. Tasca difícil. Ara resulta que la Banca Nacional de Bèlgica (BNB) sabia perfectament, des del febrer del 2002, que la CIA nord-americana tenia accés, secretament, a les dades de la Swift, una societat instal·lada a la perifèria de Brussel·les i que s'ocupa de gestionar els intercanvis d'informació entre els bancs de tot el món per realitzar les transaccions financeres. I van callar com morts.

L'escàndol de la ingerència nord-americana a la privacitat de milions de ciutadans va esclatar quan, recentment, la premsa nord-americana va desvetllar que Swift havia estat sotmesa a fortes pressions, pel Ministeri del Tresor ianqui, qui li va exigir l'accés a les seves bases de dades argumentant la necessitat de millorar la lluita contra el finançament del terrorisme. El món de les finances es va esgarriar. O almenys ho va fer veure.

El cert és que la BNB va ser informada per Swift al mateix temps que la Banca Central Europea (BCE) i quatre mesos abans que també se n'assabentés el G10, que re-agrupa els grans bancs centrals europeus, els del Japó, el Canadà, etc. Però, el més curiós és que la BNB, utilitzant l'argument del secret professional a què està sotmesa, mai no va prevenir les autoritats belgues del que estava passant. Es va limitar a fer saber a Swift que era incompetent per donar-li l'aval que li demanava, al·legant que era la filial d'aquesta companyia, establerta a Virgínia, la que estava compromesa en l'obligació de lliurar

dades. A cap autoritat financera belga no se li va ocórrer mai de verificar la legalitat de la pretensió de l'administració nord-americana. Ningú no va aixecar la veu en contra. Ni hi va posar pegues. Tots es van fer el distret i Swift va lliurar tota la informació demanada i més.

Ara, amb l'escàndol sobre la taula, tothom tracta el tema amb cotó fluix. Sembla clar que les pretensions nord-americanes vulneren la normativa europea que prohibeix la transmissió de dades d'aquest tipus, però amb el cas dels "vols secrets" de la CIA encara calent, la comissió europea no vol obrir nous fronts i, a través d'un portaveu, s'ha afanyat a dir que "el tema no és de la seva competència". Segons la Comissió, la llei europea de protecció de dades no cobreix les informacions individuals transmèses a tercers països per qüestions de seguretat. I tots tan amples.

El problema és que el Govern belga, cansat que li aixequin la camisa i li fagin passar el porró, ha demanat una investigació al Comitè per la Informació i la Seguretat. Vol verificar si la legislació belga ha estat vulnerada. Amb el dictamen sobre la taula, el cas pot agafar una volada inesperada.

Germana de Foix, la virreina d'ocupació

Vídua de Ferran II "el Catòlic", peó de la política internacional de l'emperador Carles V i, finalment, lloctinent del Regne de València, reprimí la Germania amb brutalitat despietada i castellanitzà el país fins a límits que encara avui patim. Una exposició a la Biblioteca Valenciana, a València, ofereix, fins al 30 de setembre, una aproximació a "Germana de Foix i la societat cortesana del seu temps".

El país dels grans clàssics de la literatura catalana, aculturitzat de la nit al matí pel delfer d'uns governants que mai més no se'l cregueren. I des de Germana —la de Foix— fins a Francesc Camps d'avui, la cultura autòctona ha estat relegada a vulgar

Germana de Foix segons el retrat que es conserva al Museu de Belles Arts de València, obra de l'escola de Gregori Bauçà.

princesa Maria d'Orleans, germana de Lluís XII de França. Joan de Foix era fill d'Elionor d'Aragó –hereva del regne de Navarra– i de Gastó IV. Orfes, Germana i el seu germà Gastó es criaren a la cort reial francesa, Gastó –primer comte de Nemours– esdevingué cabdill dels exèrcits francesos a Itàlia, mentre Germana fou promesa a Ferran II pel segon tractat de Blois, signat el 12 d'octubre del 1505 pels reis francès i catalanoaragonès. Un Ferran II foragitat de Castella cercà l'aliança francesa, es casà amb la neboda de Lluís XII, aleshores una jove jove de divuit anys, i s'assegurava la pau al migdia italià.

Dit i fet, el *viejo catalanote*, de cinquanta-quatre anys desposà Germana al palau de Buendía de Duenas (Valladolid) el 18 de març del 1506. El nou matrimoni del rei catalanoaragonès, tot s'ha de dir, significà l'esperança d'un redreçament polític, però el fill tan desitjat del matrimoni, que hagués comportat la separació de la Corona d'Aragó de Castella, morí al cap de poc de néixer (1509). Ferran II i la seva jove esposa foren a València el 1507 i la ciutat els rebé amb joia. Pocs sospitaven el futur polític que el destí preparava a la cònjuge reial.

La mort de Felip “el Bell” (el 25 de setembre del 1506), el gendre de Ferran II, i la incapacitat de Joana “la Boja”, tornaren el tron castellà al rei catalanoaragonès, que oblidà els seus estats patrimonials a favor de la política exterior castellana. Ferran II morí a Madrigalejo (Càceres) –segons diuen, a causa d'excessiu esforç sexual, el 23 de gener del 1516–. Germana, convertida en vescomtessa de Castellbò (el 1513) s'uní a la cort de Carles V. No era una dona agraciada de físic, sinó més aviat entredeta en carns, però això no la privà del gust pel luxe cortesà, les festes i els plaers sensuals que només l'aristocràcia es podia permetre. Però Germana, malgrat no ser precisament un model de bellesa, era sobretot una Foix-Albret, la qual cosa la convertia en un partit del tot important en la política de matrimonis i aliances. Així, la vídua de Ferran II fou casada amb el fill del

patuès, i el Regne sobirà, convertit en província de l'imperi hispànic i llengua de Nebrija. No estranyi, doncs, que la Biblioteca Valenciana li dediqui una exposició i la idolatri, que si avui som capaços d'enaltir un Zaplana, en el passat s'assimilà sense pudor l'arriba-

da d'aquella francesa –malgrat dir-se de l'occità comtat de Foix– esdevingué segona esposa de Ferran II “el Catòlic” per l'entremaliada política internacional d'aleshores.

Germana de Foix era filla del vescomte de Narbona Joan de Foix i de la

Desembarcament a València de Ferran el Catòlic i Germana de Foix, segons l'estil de Josep Ribelles (1775-1835).

príncep elector de Brandenburg-Ansbach, Joan, el vot del qual era decisiu per a l'elecció imperial de Carles. Germana i Joan foren nomenats el 1523 lloctinents de València, però l'espòs alemany traspasà dos anys més tard i Germana es casà aleshores amb l'hereu dels Trastàmara napolitans Ferran d'Aragó, duc de Calàbria.

Les Germanies. Moviment d'ampli arrelament popular, la Germania fou la plasmació del descontentament social d'un Regne esdevingut perifèria, oblidat pel seu imperial sobirà i que començava a patir les escomeses del turc d'enllà la mar. A tot això, les calamitats naturals (les inundacions del 1517 i la pesta del 1519) i les prediques apocalíptiques dels clergues enfurismaren els ànims del poble. Esclatà la Germa-

nia, a la qual s'uní el poble menut i la burgesia urbana. La victòria de l'aristocràcia i de la monarquia coalitzades significà la fi d'aquell esplendorós segle XV valencià, ja que el nou segle va portar la submissió al príncep estranger, el Regne va esdevenir per a sempre perifèria, primer de l'Espanya dels Austries i després de la borbònica, l'aristocràcia es castellanitzà i el català fou substituït pel castellà com a llengua de cultura.

Primer fou el comte de Melito, i des del 1523 Germana de Foix continuà la repressió contra els agermanats i, alhora, refeudalitza el país i no es privà de fer negoci amb les incautacions. Germana mai no pronuncià ni una paraula en català i fomentà una cort intel·lectual fictícia, de bufons i lletraferits de fira,

però que únicament dissimulava les vergonyes d'una València enfonsada a mercè d'un rei que aviat l'oblidà.

La Cort de Germana. Joan de Brandenburg morí el 1525 i Joana es casà per tercera vegada ara amb Ferran d'Aragó, hereu de la corona napolitana que passà onze anys (1512-23) pres al castell de Xàtiva. Va fer oïdes sordes a les pretensions dels agermanats, i així va poder cobrar el favor de Carles V, que l'alliberà i el casà amb la vídua del seu avi.

Ferran d'Aragó imposà el refinament de la cort napolitana, i Germana, envoltada de dames i criades castellanès, la castellanitzà definitivament. Tots dos fundaren el monestir de jerònims de Sant Miquel dels Reis, on anà a parar part d'aquella fabulosa biblioteca—uns dos-cents còdexs—dels reis napolitans, ara a la Universitat de València. Sant Miquel dels Reis és avui dia seu de la Biblioteca Valenciana, la qual organitza una exposició commemorativa de la primera gran funcionària de l'ocupació del Regne valencià. Com a francesa, fou una fidel servidora de l'emperador—i fins i tot amant, perquè entre Carles V i la vídua del seu avi hi hagué alguna cosa més que tendresa familiar quan aquest arribà per primer cop a Espanya, ja que fruit d'aquesta relació nasqué Isabel, a la qual cita en el testament Germana com a filla de l'emperador—. Establerta al Palau Reial de Vivers, Germana des d'allí imposà un model cultural aliè, frívol, que compartia espai amb les escabrositats d'una Inquisició que omplia d'actes de fe la plaça de la Seu. Però a la Cort no mancà mai l'elegància i l'etiqueta. Fou una cort renaixentista, sí, però de segona divisió, italianitzant fins a cert punt, però marcada per la castellanització idiomàtica, un castellà com a llengua adoptiva de l'alta societat valenciana, "*burlar a la manera de palacio*" deien els contemporanis. Germana de Foix traspasà a Llúria, potser a la masia dita de l'Espinar el 1536. El seu tercer espòs morí el 1550 i la cort s'eclipsà per a sempre, tot i que els seus models literaris castellanitzants encara perduraren en la València barroca.

David Garrido

Mai no pronuncià ni una paraula en català i fomentà una cort intel·lectual fictícia, de bufons i lletraferits de fira